

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В.Гнатюка

*Весь світ з вами,
якщо ви з нами !*

Туризм і рекреація: наука, освіта, практика

м. Мукачево

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В.Гнатюка

Туризм і рекреація: наука, освіта, практика

***Тези доповідей Всеукраїнської
науково-практичної конференції 27 квітня 2021 року***

Мукачево 2021

УДК [338.48-53:338.48-6]:001:37(043.2)

Т 86

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від 12 травня 2021 р.)*

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 14 від 27 травня 2021 р.)*

Відповідальна за випуск – кандидат географічних наук, доцент Смочко Н.М.

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Смочко Н.М. – к.геогр.н., доц.; Мовчан К.М. – директор Наукової бібліотеки МДУ; Медвідь Л.І. – ст. викл.; Кампов Н.С. – ст. викл.; Цупанич О.І. – провідний фахівець кафедри.

У збірнику тез висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми розвитку туризму та рекреації України та світу. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на розвиток туристичної та рекреаційної сфери на світовому, національному та регіональному рівні.

УДК [338.48-53:338.48-6]:001:37(043.2)

Т 86 Туризм і рекреація: наука, освіта, практика: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції/ ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол.) та ін. – Мукачево: РВВ МДУ, 2021. – 132 с.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

© Мукачівський державний університет, 2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Щербан Тетяна Дмитрівна – ректор, Мукачівський державний університет, Заслужений працівник освіти України, доктор психологічних наук, професор.

Заступники голови організаційного комітету:

Гоблик Володимир Васильович – перший проректор, Мукачівський державний університет, Заслужений економіст України, доктор економічних наук, професор.

Кобаль Василь Іванович – проректор з науково-педагогічної роботи, Мукачівський державний університет, кандидат педагогічних наук, доцент.

Смочко Наталія Михайлівна – завідувач кафедри туризму і рекреації, Мукачівський державний університет, кандидат географічних наук, доцент.

Члени організаційного комітету:

Лужанська Т.Ю. – декан факультету туризму та готельно-ресторанного бізнесу, Мукачівський державний університет, кандидат географічних наук, доцент.

Медвідь Л.І. – старший викладач кафедри туризму і рекреації, Мукачівський державний університет.

Кампов Н.С. – старший викладач кафедри туризму і рекреації, Мукачівський державний університет.

Касинець О.В. – старший викладач кафедри туризму і рекреації, Мукачівський державний університет.

Секретар:

Цупанич О.І. – провідний фахівець кафедри туризму і рекреації, Мукачівський державний університет.

Туризм і рекреація: наука, освіта, практика

Тематичні напрями роботи конференції:

- 1. Ресурсна складова розвитку сучасного туризму.**
- 2. Краєзнавчі дослідження в туризмі.**
- 3. Туризм і готельно-ресторанна справа: пріоритети та напрями розвитку.**
- 4. Економіка сучасного регіонального та міжнародного туризму.**
- 5. Туризм без кордонів, екологія, мандри.**

2. КРАЄЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ТУРИЗМІ

УДК 379.85

Бергхауер О. О., Фодор Д. Д.
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
м. Берегове
berghauer.sandor@kmf.org.ua, gyulafodor@hotmail.com

THE STATE AND PROBLEMS OF THE TOURISM INDUSTRY IN UKRAINE AND TRANSCARPATHIA

The settings for the development of the tourism industry in Ukraine in general and the Transcarpathian region in particular have been impregnated by features that are characteristic for long time for the Ukrainian economic and social environment as well as the peculiarities of tourism itself. The understanding and transparency of tourism development in Ukraine in accordance with the internationally accepted and common tourism knowledge is impossible without the revelation of these specific features. Among the particular conditions experienced in Ukraine we would underline the following ones:

a) The economic conditions and investment environment – the late (in relation to the neighboring countries) economic transition of the country is still in progress. The economic and investment conditions are constantly changing; moreover, the instability of home affairs has worsened within a rather corrupt and bureaucratic system. Following the turn of the millennium a development process has begun (that is also well observed in tourism), and in certain cases it produced spectacular results which are mainly due to the previous delapidated situation [2]. The increasing significance of tourism was well detectable in the last two decades in Ukraine's economy. Prior to and apart from the 2008-2009 economic crisis, the 2013-2014 political/military events in Ukraine and the late coronavirus outbreak there had been a steady growth in revenue, investment and sales data. Though, the Ukrainian capital-constrained economy and tourism receives foreign investments mainly from off-shore

business accounts only – owing to the unfavorable economic and financial conditions the “genuine” foreign investors still keep away from the country [1].

b) The legal background and tourism policy – the initial steps of tourism policy (setting up tourist offices, passing the fundamental law, joining the international organizations) have been made relatively early. Later on, management and legal actions were narrowed, the necessary changes failed to take place as they would have meant the transformation of the whole system. Thus, the concept and system of tourism preserved from the Soviet past became permanent in many respects. The current deficiencies in legislation and regulation of the branch are extraordinarily big, part of the accepted laws is based on an outdated system [4].

The main weaknesses of the tourism policy in Ukraine are the following:

- the incomplete state system of tourism;
- the outdated categories of tourism in use;
- indecisive concepts of the sector;
- institutional fragmentation of tourism governance;
- insufficiently detailed laws affecting tourism development;
- unsatisfactory methodological, informational and financial state support for the branch;
- low-rate practical utilization of innovations and scientific researches in the development of tourist products;
- shortages of skills (among others, lack of knowledge of foreign languages) in the tourism sector;
- tourism rating system that does not meet the European standards [2].

c) Specific features of the official state statistics concerning tourism and tourist operators – a significant part of the present Ukrainian peculiarities can be valued as the heritage of the Soviet past and as a result of the isolated development framework. This is as evident from the examination of the official statistic data for tourism as from the strict communication and behavior manners of the tourism service providers’ personnel. Concerning the former, official statistics are only available on tourist enterprises in general, health tourism and hotel trade in particular [6]. And

even these don't make up a uniformed system, allowing several, sometimes unclear, overlaps for the data displayed. The presentation of the officially registered tourist undertakings is rather poor and narrow: many enterprises are simply excluded from the scope of tourism service providers [4]. Those individual resellers and other private hosts, who provide accommodation in their own property, are not regarded as tourism entrepreneurs at all in case they don't exceed the amount of nine guests at a time. Resulting from the mentioned deficiencies, sometimes entire tourist products and services remain beyond visibility of the system, meaning that the functioning of the tourism sector and the regional development of the particular spatial unit can be neither properly planned nor managed [6]. Thus, everything within these branches is taking place spontaneously and unawares.

d) The tourist traffic – in recent years the numbers of international tourist arrivals into Ukraine are constantly fluctuating. Before the COVID-19 pandemic the total amount of in- and outbound traffic have exceeded 40 million people. In the international traffic fluctuation one can well detect the negative impact of the 2009 economic crisis, as well as that of the Russian-Ukrainian military conflict, starting in 2014 [3]. Despite the fact that prior to the pandemic the traffic data were changing for better, it is important to note the following: 1. Ukraine could never reach again the traffic numbers from before the Russian-Ukrainian conflict (2013); 2. the former surplus of inbound traffic has changed into opposite and Ukraine appears as a sending country again in the global system of tourism. Mostly, this is the result of the labor force migration [5].

In case of Ukraine the relatively high in- and outbound traffic numbers do not coincide with a significant increase of turnover and income of the officially registered tourist enterprises. The tourist service suppliers serve up to only one-tenth of the aforementioned traffic, the majority of border-crossings is of private character (i. e. self-organized) which shows the transit nature of Ukraine as well as the imperfection of the state statistics concerning the tourist industry [6]. Also, only a minor part of these private travels are motivated by visiting relatives and friends. The number of

business and recreation journeys is remarkable, too, but organization of the latter is often fulfilled by the “gray” and/or the “black” economy [2].

In the tour operators’ and travel agents’ turnover there have also been significant yearly fluctuations what is another indicator of Ukraine’s imperfect tourist data collecting system. Primarily, this is not the result of the market fluctuations in tourism, but mainly sequels from state regulations, legislative changes in the branch and the external economic and political factors. Thus, we can consider the effects of the tourism policy in Ukraine on official tourist traffic as short-term impact. The indicated instability in general as well as the “weak” legal, economic and statistical background in particular has a regressive influence on the development of Ukraine’s tourism.

Bibliography

1. Berghauer S. A határmentiség és a turizmus sajátos összefüggései Kárpátalja magyarlakta területein. // *Tér és Társadalom / Space and Society* – 2011, 25/4. – C. 148-163.

2. Berghauer S. A turizmus, mint kitörési pont Kárpátalján (?) (Értékek, remények, lehetőségek Ukrajna legnyugatibb megyéjében). // PhD-értekezés. Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Földtudományok Doktori Iskola. – 2012. – C. 213.

3. Gyuricza L. A turizmus és biztonság kérdése a Krím félsziget annektálása kapcsán // II. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia. Tanulmánykötet. Pannon Egyetem Nagykanizsai Kampusz. – 2017. – C. 140-149.

4. Sass E. A kárpátaljai Beregvidék falusi turizmusának helyzete és fejlődési lehetőségei // PhD-értekezés. Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Földtudományok Doktori Iskola. – 2019. – C. 206.

5. Tátrai P. – Molnár J. – Molnár D. I. – Kovály K. – Erőss Á. – Ferenc V. – Rákóczi K. A migrációs folyamatok hatása a kárpátaljai magyarok számának alakulására // *Metszetek*. – 2018. – Vol. 7/1. – C. 5-29.

6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. РЕСУРСНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ТУРИЗМУ.	6
Горбанець С. Ю., Пасєка С.Р. Туристично-інформаційний центр як інструмент промоції туристично-рекреаційних ресурсів	6
Гладкий О. В., Манукян А. Е. Фактори туристичної привабливості Закарпатської області на туристичному ринку ЄС	10
Заставецька Л.Б., Заставецький Т.Б. Похмурий туризм в умовах сьогодення: функції та тренди	14
Питуляк М.Р., Питуляк М.В. Структура та сучасний стан рекреаційно-туристичного потенціалу Бережанського горбогір'я	17
Смирнов І.Г. Напрями активізації українсько-польського транскордонного туризму (ресурсний чинник)	21
СЕКЦІЯ 2. КРАЄЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ТУРИЗМІ.	26
Бергхауер О. О., Фодор Д. Д. The state and problems of the tourism industry in ukraine and Transcarpathia	26
Береш А.В., Касинець О.В. Зародження монастирського життя на території Закарпаття	30
Брижак Н.Ю. Підготовка майбутніх учителів до краєзнавчої роботи з учнями початкової школи: теоретичний аспект	34
Гартл О.Є., Кузьма-Качур М.І Краєзнавчий підхід у формуванні екологічного мислення молодших школярів	37
Мисан Ю. С., Пасєка С.Р. Історико-культурний потенціал розвитку туристичної галузі Івано-Франківської області	40
Павлюк Л.Р., Дністрянська Н.І. Туристичний потенціал пам'яток оборонної архітектури західної України та перспективи його використання	44
Таранова Н.Б. Топоніми як елемент краєзнавчих досліджень	48
СЕКЦІЯ 4. ТУРИЗМ І ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА: ПРІОРИТЕТИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ.	52
Антоненко В.С., Деркач Ю.Ю. Розвиток підприємництва в сфері обслуговування	52
Безрук Ю.М., Тищенко О.Л. Туризм в епоху пандемії COVID-19	55
Гоблик-Маркович Н.М., Копин Н. Організаційні аспекти соціально-культурної анімації у сфері гостинності	59
Гоблик-Маркович Н.М., Фірцак М.В. Віртуальні технології у сфері туризму та гостинності	62
Зеленська Л.В., Шандор Ф.Ф. Історіографія подієвого туризму античних часів	66
Карнаушенко Т. В., Пасєка С.Р. Інноваційні можливості розвитку туризму у Рівненській області	69
Лепкий М.І., Деркач Ю.Ю. Потенціал розвитку сфери гостинності України в умовах пандемії	72

Лужанська Т.Ю., Пекар П.В. Новітні інформаційні технології в світовому електронному туризмі	76
Мельник Я. О., Пасєка С.Р. Вивчення питань релігійного туризму в соціально-економічній географії	80
Скороход А.В., Пасєка С.Р. Фестивалі Черкащини – потужний стимулятор росту туристських потоків	84
Товт А. А. – Лійвої Е.-Е. Е. Аналіз пропозиції закладів тимчасового розміщення Рахівського району на основі системи бронювання booking.com	88
СЕКЦІЯ 5. ЕКОНОМІКА СУЧАСНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ	91
Грабевник С. М., Пасєка С.Р. Зміст поняття «ефективність функціонування туризму» та його значення в туризмології	91
Гурова Д.Д., Шеєнко О.Є. Світовий туризм в епоху пандемії COVID-19	95
Городницький В. В., Черничко Т. В. Е-туризм в умовах постпандемічного періоду	98
Новочуб І. В., Пасєка С.Р. Теоретичні основи дослідження маркетингових комунікацій у туризмі	100
Хомич Л. В., Черніогло М. І. Розвиток туризму в регіоні українського Причорномор'я	102
СЕКЦІЯ 6. ТУРИЗМ БЕЗ КОРДОНІВ, ЕКОЛОГІЯ, МАНДРИ	
Ийберт К., Медвідь Л.І. Історія та сучасність природо-заповідних територій Закарпатської області	107
Корома Н. С. Нові туристичні тенденції, як можливості для розвитку туристичної галузі	110
Кравченко Н., Медвідь Л. Аеропорти як функціональна система туризму	113
Кремаренко Д.В., Пасєка С.Р. Сутність та основні принципи екотуризму	116
Кузан А., Медвідь Л.І. Прикордонна транспортна інфраструктура Закарпатської області в контексті розвитку туризму	119
Лендел О.Д. Впровадження екологічних технологій в індустрії гостинності	122
Саксон Ю., Медвідь Л.І. Осередки художніх ремесел і народних промислів як об'єкти культурно-пізнавального туризму Закарпатської області	125
Шпілька А., Медвідь Л.І. Організація туризму для осіб з обмеженими можливостями на природоохоронних територіях	129

Наукове видання

ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ: НАУКА, ОСВІТА, ПРАКТИКА

27 квітня 2021 р.

**Збірник тез доповідей за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

Відповідальний за випуск: кандидат географічних наук, доцент Смочко
Н.М.

Верстка: Козел А.І.

Підписано до друку 31.05.2018 р. Формат 60x84 1/16
Папір офсет. Умовн. друк. аркушів – 5,9.

Видруковано у видавництві
Мукачівського державного університету

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Адреса видавництва:
Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600.
тел./факс (03131) 2-11-09, 3-13-43